

Β' Πολιορκία του Μεσολογγίου – ΕΞΟΔΟΣ (1825-1826)

Το Μεσολόγγι βρισκόταν σε **στρατηγικό σημείο**, γι' αυτό οι Τούρκοι δεν ήθελαν να το αφήσουν στα χέρια των επαναστατών. Έτσι, τρία χρόνια μετά την πολιορκία του 1822, ο Κιουταχής ξεκίνησε από την Λάρισα με 20.000 στρατιώτες για την **ανακατάληψη της πόλης**.

Στις **15 Απριλίου 1825** στρατοπέδευσε στον κάμπο έξω από το Μεσολόγγι και ξεκίνησε τις επιθέσεις. Ταυτόχρονα, **απέκλεισε τους Μεσολογγίτες και από την θάλασσα**.

Ο **Ανδρέας Μιαούλης** με τα καράβια του κατόρθωσε να σπάει τον αποκλεισμό και να ανεφοδιάζει τους πολιορκημένους. Παράλληλα, ο **Γεώργιος Καραϊσκάκης** με την ομάδα του και ο **Κίτσος Τζαβέλας** με τους Σουλιώτες του είχαν πιάσει τους γύρω λόφους και έκαναν ξαφνικές επιθέσεις στους Τούρκους.

Ο Κιουταχής έκανε αρκετές προσπάθειες, χωρίς επιτυχία, για να παραδοθούν οι Μεσολογγίτες.

Στο τέλος, οι Τούρκοι αποσύρθηκαν στις γύρω περιοχές και περίμεναν την βοήθεια του Ιμπραήμ.

Ο **Ιμπραήμ εμφανίστηκε τον Νοέμβριο του 1825** με πολύ καλά οργανωμένο στρατό, ειρωνευόμενος τον Κιουταχή («Εννέα μήνες και δεν μπόρεσες να κατακτήσεις έναν φράχτη!»).

Ο **τουρκοαιγυπτιακός στρατός και στόλος απέκλεισε από στεριά και θάλασσα το Μεσολόγγι**.

Η κατάσταση άρχισε να γίνεται δύσκολη για τους πολιορκημένους. Αφού τελείωσαν οι τροφές, αναγκάστηκαν να τρώνε τα ζώα τους (άλογα, μουλάρια, κλπ.). Αργότερα έτρωγαν γάτες, σκύλους, ποντίκια και οτιδήποτε ζωντανό. Για χόρτα, έτρωγαν αρμυρίκια της θάλασσας (κάτι πολύ πικρά χόρτα, τα οποία έβραζαν με λασπόνερα που έπαιρναν από το έδαφος, αφού ο Ιμπραήμ τούς είχε κόψει τις παροχές νερού).

Οι Μεσολογγίτες ψάχνουν στην θάλασσα για φαγητό

Εμίλ Ντε Λασάνκ:
"Η αυτοθυσία της Μεσολογγίτισσας"

Ακόμη και έτσι, πάντως, έκαναν ξαφνικές επιθέσεις στους Τούρκους προξενώντας τους μεγάλες καταστροφές.

Όταν η κατάσταση έφτασε στο απροχώρητο, οι «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι» **αποφάσισαν να κάνουν Έξοδο**.

Στις **10 Απριλίου 1826**, Σάββατο του Λαζάρου βράδυ, τρεις φάλαγγες βγήκαν αθόρυβα από τις πύλες, με σκοπό να περάσουν μέσα από τις γραμμές των εχθρών και να ξεφύγουν. Οι Τούρκοι όμως είχαν ειδοποιηθεί και τους περίμεναν.

Ακολούθησαν **σκηνές πανικού**. Περισσότεροι από τους μισούς που πήραν μέρος στην Έξοδο **σκοτώθηκαν**. Όσοι είχαν μείνει μέσα στην πόλη, **είχαν ζωστεί με πυρομαχικά** και, όταν οι Τούρκοι πλησίαζαν εναντίον τους, έβαζαν φωτιά και ανατινάζονταν όλοι μαζί.

Η ηρωική Έξοδος των Ελεύθερων Πολιορκημένων δημιούργησε ένα **ισχυρότατο φιλελληνικό ρεύμα**, αφού συγκλόνησε τους λαούς της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής,

οι οποίοι άρχισαν να πιέζουν ακόμη πιο έντονα τις κυβερνήσεις τους να μεταστραφούν υπέρ των Ελλήνων.

Από το σχολικό βιβλίο:

1. Διαβάζουμε στις «Πηγές» (1 & 2, σελ. 120) τις συνθήκες διαβίωσης των πολιορκημένων (που φαίνονται και από το ποίημα του Σολωμού αμέσως μετά).
2. Διαβάζουμε στην «Ματιά στο παρελθόν» (σελ. 120) για τον Άγγλο ποιητή και φιλέλληνα Λόρδο Μπάυρον.

Ερωτήσεις κατανόησης

1. Γιατί ο σουλτάνος έδωσε τέτοια ρητή διαταγή στον Κιουταχί να καταλάβει το Μεσολόγγι; Γιατί ήταν τόσο σημαντική η πόλη; Για την απάντηση συμβουλευτείτε και τον γεωγραφικό σας άτλαντα.
2. Περιγράψτε με λίγα λόγια την α' φάση της πολιορκίας (την περίοδο μέχρι τον ερχομό του Ιμπραήμ).
3. Πώς κρίνετε την στάση των Μεσολογγιτών απέναντι στις προτάσεις του Κιουταχί για συνθηκολόγηση;
4. Περιγράψτε με λίγα λόγια την β' φάση της πολιορκίας (από τον Ιμπραήμ) μέχρι την Έξοδο.
5. Γιατί, νομίζετε, η Έξοδος θεωρήθηκε το ευκλονιστικότερο γεγονός της Ελληνικής Επανάστασης, όχι μόνον από τους Έλληνες, αλλά και από τους άλλους λαούς;
6. «Άκρα του τάφου σιωπή στον κάμπο βασιλεύει ·
Λαλεί πουλί, παίρνει σπυρί, κι' η μάνα το ζηλεύει.»
Σχολιάστε, με αφορμή τους ευκλονιστικούς αυτούς στίχους του Διονύσιου Σολωμού (από το ποίημα "Ελεύθεροι Πολιορκημένοι") την κατάσταση στην οποία βρίσκονταν οι Μεσολογγίτες την περίοδο της πολιορκίας, τον Απρίλιο του 1826.

